

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 146/20
Luksemburgā, 2020. gada 24. novembrī

Spriedums lietā C-510/19
Openbaar Ministerie un YU, un ZV/AZ

Nīderlandes prokurori nav “izpildes tiesu iestāde” Eiropas apcietināšanas ordera izpildes kontekstā, jo tiem var būt saistoši konkrēti Nīderlandes tieslietu ministra norādījumi

2017. gada septembrī kāds Beļģijas izmeklētājtiesnesis attiecībā uz Beļģijas pilsoni AZ – kuram tika inkriminēti dokumentu viltošanas, viltotu dokumentu izmantošanas un krāpšanas noziedzīgi nodarījumi – izsniedza Eiropas apcietināšanas orderi (turpmāk tekstā – “EAO”). 2017. gada decembrī Nīderlandē AZ tika apcietināts un nodots Beļģijas iestādēm, pamatojoties uz lēmumu, ko bija pieņēmusi *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande). 2018. gada janvārī EAO izsniegušais izmeklētājtiesnesis izsniedza papildu EAO par citiem nodarījumiem, kas nav tie, par kuriem AZ tika nodots, tādējādi lūdzot kompetentajām Nīderlandes iestādēm nepiemērot specialitātes principu, kas paredzēts pamatlēmumā par EAO¹. Šis princips nosaka, ka attiecībā uz personu, kas saskaņā ar EAO ir nodota izsniegšanas dalībvalstij, šīs dalībvalsts tiesu iestādes nevar veikt kriminālvajāšanu, notiesāt šo personu vai atņemt tai brīvību par nodarījumu, kas veikts pirms tās nodošanas un kas nav nodarījums, par kuru tā nodota, ja vien izpildes tiesu iestāde tam nedod piekrišanu². 2018. gada februārī *arrondissementsparket Amsterdam* (Amsterdamas prokuratūra, Nīderlande) *officier van justitie* (prokurors) deva piekrišanu paplašināt kriminālvajāšanas tvērumu atbilstoši papildu EAO. Tā rezultātā Beļģijā attiecībā uz AZ tika veikta kriminālvajāšana par nodarījumiem, kas norādīti gan sākotnējā, gan papildu EAO, un viņš tika notiesāts ar brīvības atņemšanu uz trim gadiem.

Tieši šādā kontekstā *hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija), izskatīdama AZ apelācijas sūdzību par viņa notiesāšanu krimināllietā, jautā, vai Amsterdamas prokuratūras prokurors var tikt uzskatīts par “izpildes tiesu iestādi” pamatlēmuma par EAO izpratnē³ un vai tas līdz ar to ir tiesīgs dot šajā pamatlēmumā paredzēto piekrišanu.

Jānorāda, ka Tiesa jau nesen ir vairākkārt spriedusi par jēdzienu “tiesu iestāde” pamatlēmuma par EAO kontekstā, konkrētāk, par to, vai dalībvalstu prokurori var tikt uzskatīti par ietilpstošiem šajā jēdzienā. Tādējādi Tiesa varēja konstatēt, ka tā tas ir Lietuvas, Francijas, Zviedrijas un Beļģijas prokuratūru gadījumā⁴, bet ne Vācijas prokuratūras gadījumā⁵. Lai arī visās minētajās lietās tika aplūkots EAO “izsniegšanas tiesu iestādes”⁶, nevis “izpildes tiesu iestādes” jēdziens, šajā virspalātas taisītajā spriedumā Tiesa uzskata, ka tās judikatūra šajā jautājumā ir piemērojama arī šajā lietā.

¹ Padomes Pamatlēmums 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūram starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (OV 2009, L 81, 24. lpp.).

² Pamatlēmuma par EAO 27. panta 2. punkts, 3. punkta g) apakšpunkts un 4. punkts.

³ Jēdziens “izpildes tiesu iestāde” ir definēts pamatlēmuma par EAO 6. panta 2. punktā.

⁴ Skat. attiecīgi spriedumus, 2019. gada 27. maijs, PF (Lietuvas ģenerālprokurors), [C-509/18](#) (skat. arī [PP Nr. 68/19](#)); 2019. gada 12. decembris, *Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg* un *Openbaar Ministerie* (Lionas un Tūras prokurori), [C-566/19 PPU un C-626/19 PPU](#); 2019. gada 12. decembris, *Openbaar Ministerie* (Zviedrijas prokuratūra), [C-625/19 PPU](#), un 2019. gada 12. decembris, *Openbaar Ministerie* (Karaļa prokurors Briselē), [C-627/19 PPU](#) (skat. arī [PP Nr. 156/19](#)).

⁵ Skat. spriedumu, 2019. gada 27. maijs, OG un PI (Lībekas un Cvikavas prokuratūras), [C-508/18 un C-82/19 PPU](#) (skat. arī [PP Nr. 68/19](#)).

⁶ Jēdziens “izsniegšanas tiesu iestāde” ir definēts pamatlēmuma par EAO 6. panta 1. punktā.

Tiesas vērtējums

Pirmkārt, Tiesa apstiprina, ka – gluži tāpat kā jēdziens “izsniegšanas tiesu iestāde” – arī jēdziens “izpildes tiesu iestāde” ir autonomas Savienības tiesību jēdziens un ka tas apzīmē ne tikai tiesnešus un tiesas. Proti, šis jēdziens aptver arī tiesu iestādes, kas piedalās šīs dalībvalsts tiesu varas īstenošanā krimināllietās un ar EAO izpildi saistīto funkciju pildīšanā rīkojas neatkarīgi, tostarp attiecībā uz izpildvaru, un savas funkcijas pilda tādā procedūrā, kurā tiek ievērotas no efektīvas tiesību aizsardzības tiesā izrietošās prasības.

Tādējādi, lai noskaidrotu jēdziena “izsniegšanas tiesu iestāde” saturu, Tiesa izmanto tos pašus kritērijus, kas ir izstrādāti tās judikatūrā attiecībā uz “izsniegšanas tiesu iestādēm”, to pamatodama ar apstākli, ka abas šīs tiesu iestādes, lai arī veic atšķirīgas funkcijas, statusa un iedabas ziņā ir vienādas. To Tiesa secina, pamatojoties uz vairākiem apsvērumiem. Tā uzsver, ka lēmums par EAO izpildi – gluži tāpat kā lēmumu par tā izsniegšanu – ir jāpieņem tiesu iestādei, kas atbilst no efektīvas tiesību aizsardzības tiesā izrietošajām prasībām, starp kurām ir nosacījums, ka jābūt garantētai tās neatkarībai. Turklāt Tiesa uzskata, ka gan EAO izsniegšana, gan EAO izpilde vienlīdz var aizskart attiecīgās personas brīvību, jo šīs izpildes rezultātā pieprasītā persona tiks apcietināta, lai tiktu nodota. Tiesa arī piebilst, ka – atšķirībā no EAO izsniegšanas procedūras, kuras gadījumā pastāv divi pamattiesību aizsardzības līmeņi, – EAO izpildes posmā ar izpildes tiesu iestādes iesaistīšanos tiek nodrošināts vienīgais pamatlēmumā par EAO paredzētais aizsardzības līmenis, kas ļauj pieprasītajai personai baudīt visas tiesu nolēmumu pieņemšanai raksturīgās garantijas.

Otrkārt, Tiesa nospriež, ka neatkarīgi no tā, vai tiesu iestādei, kas dod piekrišanu specialitātes principa nepiemērošanai, ir jābūt tai pašai, kura ir izpildījusi EAO, šo piekrišanu nevar dot dalībvalsts prokurors, kurš – lai arī piedalās tiesu varas īstenošanā – savu lēmumpieņemšanas pilnvaru izmantošanas gaitā var saņemt konkrētu norādījumu no izpildvaras. Proti, šāds prokurors neatbilst nosacījumiem, lai varētu tikt kvalificēts kā “izpildes tiesu iestāde”. Taču Tiesas ieskatā, lai varētu dot piekrišanu un tādējādi atteikties no specialitātes principa piemērošanas, ir vajadzīga šiem nosacījumiem atbilstoša iestādes iesaistīšanās. Proti, šis lēmums ir atšķirīgs no lēmuma par EAO izpildi un attiecīgajai personai rada sekas, kas atšķiras no izpildes lēmuma radītajām. Tiesa it īpaši uzsver, ka, lai arī persona jau ir nodota izsniegšanas tiesu iestādei, lūgtā piekrišana – ciktāl tā attiecas uz citu, nevis šo nodošanu pamatojušo noziedzīgo nodarījumu, – var iespējami aizskart šīs personas brīvību, jo tās rezultātā šī persona var tikt notiesāta bargāk.

Tiesa norāda, ka šajā gadījumā saskaņā ar Nīderlandes tiesībām lēmumu par EAO izpildi pieņemt galu galā ir tiesas ziņā, savukārt lēmumu par piekrišanas došanu var pieņemt tikai un vienīgi prokurors. Taču, tā kā šim prokuroram var būt saistoši konkrēti Nīderlandes tieslietu ministra norādījumi, viņš nav “izpildes tiesu iestāde”.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Sprieduma [pilns teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127